

FORKORTET
VERSION

Forord

Interessen for økologi har aldrig været større. Salget af økologiske varer har nået nye højder og øko-begivenheder, som køernes forårsfest og høstmarkeder, samler stadig flere besøgende. Forbrugerne vil økologien – både spise den og opleve den.

Med valget af økologisk mad siger forbrugerne klart, at de i stigende grad ønsker at værne om naturen, drikkevandet og dyrenes velfærd. Samtidig er madlavning og råvarer som aldrig før i fokus. Økologien passer godt ind, når det gælder opmærksomheden på danske råvarer og den madtradition, som lige nu findyrkes i det nye nordiske køkken. Økologi er både til hverdagskøkkenet og til gourmetrestauranten.

Regeringen vil arbejde for mere økologi. For omlægning til økologi er ikke afvikling – men udvikling. Udvikling af nye driftsmetoder, nye maskiner og nye kreative produkter – alt sammen innovation som bidrager til grøn omstilling og beskæftigelsen i Danmark. En omstilling der i højere grad bringer landbrugs-erhvervet i harmoni med det omkringliggende samfund.

Der er således mange grunde til, at regeringen ønsker at fremme økologien. Vores mål er at fordoble det økologiske areal i 2020. I Økologisk Handlingsplan 2020, som regeringen fremlægger her, er det beskrevet, hvordan vi skal komme videre mod det mål, og hvilke fordele vi opnår.

Handlingsplanen markerer et skift i indsatsen. Vi ønsker blandt andet at bruge det offentlige meget mere aktivt. Det offentlige bør gå foran – både som stor jordejer og indkøber af fødevarer. Regeringen står på spring for at hjælpe dem, der gerne vil mere økologi.

Økologisk Handlingsplan 2020 viser vejen de næste år og udstikker målet for 2020. I denne korte udgave af handlingsplanen kan du få et hurtigt overblik.

Mette Gjerskov
Fødevareminister
Juni 2012

Schweizerkniven op af lommen

Økologisk Handlingsplan 2020 rummer en flerstrengt indsats, der støtter bredt op om økologi. Der er behov for mere end at fremme arealomlægningen. Også rammerne på EU og nationalt niveau skal være på plads. Vi skal fortsat styrke efterspørgsel efter de varer, som landmændene producerer, og vi skal fortsat udvikle økologien. Indsatserne er fordelt på 6 hovedområder og spænder bredt for at kunne agere schweizerkniv på de mange udfordringer.

Der er i 2012-2013 afsat næsten en halv mia. kr. til udviklings- og innovationsorienterede indsatser inden for økologi-området. Med Økologisk Handlingsplan 2020 udmøntes en stor andel heraf.

Nedenfor beskrives først de primære indsatser i handlingsplanen, og derefter følger en kort beskrivelse af de øvrige indsatser. For en detaljeret beskrivelse af de enkelte indsatser henvises til Økologisk Handlingsplan 2020.

De primære indsats

Økologisk omstilling af de offentlige køkkener

Regeringen stiller midler og redskaber til rådighed for en økologisk omstilling af de offentlige køkkener, hvor stat, regioner og kommuner i projektsamarbejde til gengæld forpligter sig til at arbejde for og prioritere at bruge redskaberne til en omstilling af deres offentlige køkkener til minimum 60 pct. økologi. Deltagelse i projekterne er frivillig.

Det offentlige er en stor indkøber af økologiske fødevarer med ca. en halv million måltider dagligt. En omstilling af offentlige køkkener til mere økologi vil derfor medvirke til at øge efterspørgslen og derved øge omlægning af økologiske arealer. Samtidig kan omstillingen også have andre positive sideeffekter – som reduktion af madspild, mere fokus på måltidskvalitet hos både borgere og køkkenpersonale, opkvalificering af køkkenpersonalet og sundere mad.

Erfaringer fra køkkener, som allerede er omstillet til økologi, viser, at omstillingen har givet mere tilfredse borgere og personale. Der er afsat i alt 56 mio. kr. til indsatsen i 2012-13.

Økologisk omstilling af de offentlige arealer

Regeringen vil fremme omlægning af offentlige arealer til økologi.

Det offentlige ejer ca. 55.000 ha landbrugsjord – et areal på størrelse med Falster. Heraf dyrkes kun ca. 24 pct. økologisk – der er derfor potentiale for mere. Fødevarerministeriet og Miljøministeriet vil øge indsatsen for, at egne og bort-forpagtede arealer dyrkes økologisk. Og vil – gennem afholdelsen af en workshop i efteråret 2012 – aktivt søge at nå ud til øvrige relevante aktører som kommuner, folkekirken og andre ministerier.

Flere nye økologiske produkter

Regeringen vil fremme, at der kommer flere økologiske varer på hylderne.

Det giver forbrugerne et større udvalg samt skaber vækst og beskæftigelse hos de økologiske producenter. De nye produkter kan også målrettes særlige eksportmarkeder og dermed styrke eksportindtjeningen. Produktudvikling er dyrt – særligt for mindre virksomheder. Derfor igangsættes en ny indsats med tilskud til udviklingen af økologiske produkter, hvor der gives prioritet til små økologiske virksomheder med vækstpotentiale. Netop i forbindelse med produktudviklingen kan virksomhederne have behov for at købe nye teknologiske løsninger, eksempelvis inden for pakning og opskæring. Derfor vil regeringen give virksomhederne mulighed for at få tilskud til investeringen.

Der er i alt afsat 40 mio. kr. i 2012-2014 til indsatsen inden for produktudvikling og forarbejdning af produkter.

En mere fokuseret og koordineret eksportindsats

Regeringen vil styrke de økologiske eksportmuligheder. Dansk eksport af økologiske fødevarer har været kraftigt stigende i de seneste år med en tredobling fra 2006 til 2010.

Derfor er der i samarbejde med erhvervet udarbejdet en strategi for den økologiske eksport og en prioriteringsplan for indsatsen. Indsatsen vil prioritere nærmarkerne i Sverige og Tyskland, hvor der er størst vækstpotentiale, men også til afgrænsede indsats på det engelske, hollandske, franske, finske og italienske

marked. Puljen til en ekstra eksportindsats udgør i alt 20 mio. kr. i 2012-13.

Målrettet støtte til økologiske bedrifter

Regeringen vil målrette en del af investeringsstøtten til økologiske bedrifter til de sektorer, som kæmper med de største udfordringer i omlægningen til økologi. Og som samtidigt har det største vækst- og beskæftigelsespotentiale (svin, frugt/grønt og fjerkræ).

Investeringsstøtten er populær og har til formål at udvide det økologiske areal og forøge den økologiske produktion gennem tilskud til investeringer i ny teknologi – også der hvor det er svært. Desuden sænkes bagatelgrænsen for investerings-tilskud til gavn for små økologiske bedrifter med mulighed for stor værditilvækst. Puljen udgør i alt 80 mio. kr. i 2012-13.

De øvrige indsats

Mere økologi på skemaet i fødevareruddannelserne

Regeringen vil have mere økologi ind i fødevareruddannelserne for at sikre fremtidens sammenhæng i kæden fra jord til bord.

Allerede fra skoleåret 2012-13 vil økologi fylde mere i landbrugsuddannelsen. Men indsatsen stopper ikke her. Der ned sættes en arbejdsgruppe, og gennem en kortlægning af det nuværende uddannelsesudbud og workshops vil det blive af dækket, hvordan fødevareruddannelserne yderligere kan bidrage til at realisere økologisk omstilling i Danmark.

Mere økologisk skolefrugt

Regeringen ønsker at fremme uddelingen af økologiske produkter under skolefrugtordningen.

Derfor indføres fra skoleåret 2013-14 en højere tilskudssats for økologiske produkter. Det vil sikre børnene et valg mellem økologisk og konventionel frugt og grønt. Samtidig motiveres leverandørerne til at udvide sortimentet af frugt, og øget efterspørgsel kan bidrage til omlægningen af flere arealer til økologi.

Mere smidige miljøgodkendelser

Regeringen vil gøre miljøgodkendelserne mere smidige – både i forbindelse med omlægning til økologi og ved udvidelser af en eksisterende økologisk produktion.

Det sikres gennem anmeldeordninger, bedre vejledningstekster og løbende dialog med erhvervet.

Jordfordeling for økologer

Regeringen vil i et pilotprojekt undersøge, hvordan jordfordelinger vil kunne bruges til at skabe bedre sammenhæng mellem bedrifternes landbrugsarealer.

Økologiske landmænd, hvis arealer ligger meget spredt, har svært ved at leve op til økologireglernes krav om, at f.eks. malkekøer skal have adgang til udearealer. Og her kan jordbytte, altså jordfordeling, være en mulighed. Pilotprojektet vil blive iværksat i 2012 og afsluttet i 2013.

Fremme af økologisk biogas og recirkulering af næringsstoffer

Regeringen vil sikre, at økologiske bedrifiers mulighed for at modtage etableringstilskud til biogasanlæg forbedres og iværksætte en kortlægning af, om der er et øget potentiale for at få flere næringsstoffer tilbageført til økologisk produktion.

Øget harmonisering af EU's øko-regler og kontrol

Regeringen vil arbejde for en større grad af harmonisering af økologireglerne på EU-niveau.

Indsatsen er allerede i gang i forbindelse med udarbejdelsen af de kommende regler for fjerkræ og væksthuse. I arbejdet med den forventede revision af EU's økologiforordning i 2013 vil regeringen arbejde for, at der indarbejdes miljøkrav til forarbejdning, emballering og transport af fødevarer.

Nye partnerskaber og netværksinnovation

Regeringen vil fremme udvikling af ideer og muligheder for øget innovation og produktudvikling i virksomhederne med udgangspunkt i økologi. Madkulturen vil være koblingsboks for nye partnerskaber i hele værdikæden. Som opstart herpå afholder Madkulturen en netværksinnovationsworkshop i 2012.

Øget fokus på effekten af tilskud til information og markedsføring

Regeringen vil sætte endnu større fokus på, at aktiviteterne, der opnår tilskud under økologifremmeordningen, fører til målbare effekter på produktion, afsætning og eksport af økologiske fødevarer. Puljen til økologifremme er 180 mio. kr. i 2012-15.

Øget afsætning af økologisk akvakultur

Regeringen ønsker at øge eksportmulighederne for økologiske fisk og skaldyr samt eksponeringen af økologiske fisk og skaldyr over for de danske forbrugere.

Der er potentielt mulighed for at tredoble produktionskapaciteten i den nærmeste fremtid, og derfor er der behov for at stimulere efterspørgslen gennem markedsføringsaktiviteter under Den Europæiske Fiskerifond. Den samlede pulje til afsætningsfremme af akvakulturprodukter, herunder økologiske, er 15 mio. kr. i 2012-13.

Forskning og udvikling i økologi

Forskning og udvikling udgør et centralt fundament for videreudviklingen af den økologiske sektor og dermed for at nå de politiske mål om fordobling af det økologiske areal inden 2020.

Regeringen vil på kort sigt – i forbindelse med udmøntning af forskningsreserven – tage stilling til en eventuel fremtidig forsknings- og udviklingsindsats på økologiområdet.

Styrket samarbejde om sortslovgivningen

Regeringen vil arbejde for, at EU-lovgivning om markedsføring af moderne plantersorter og frø ændres, så det bliver muligt at producere og handle mindre ensartede sorter – uden at sætte fordelene ved det eksisterende system over styr.

Hensigten er at give rum for udvikling af sorter, der er optimale for den økologiske dyrkningsform. Også her lægger vi vægt på, at økologi både kan være båret af storproduktion men også af mindre innovative virksomheder, der vil gå nye veje.

Bedre proteinafgrøder til erstatning for importeret soja

Regeringen vil have vurderet mulighederne for at erstatte de store mængder soja, der i øjeblikket importeres fra udlandet.

Økologerne har behov for proteinrigt foder til især svin og fjerkræ. Det skal afprøves, om der som erstatning lokalt kan dyrkes afgrøder med de rigtige dyrknings- og foderegenskaber. Denne indsats støttes bl.a. under Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram, hvor der er afsat 20 mio. kr. i perioden 2012-2015 til økologisk sortsudvikling og afprøvning.

Nøgletal om økologi

- Omsætningen af økologiske varer er fordoblet fra 2006 til 2011 og var i 2011 på 5,5 mia. kr.
- Dansk eksport af økologiske fødevarer er tredoblet fra 2006 til 2010. Eksporten af økologiske fødevarer var på 857 mio. kr. i 2011.
- Det økologiske areal er steget med ca. 34.000 ha fra 2006 til 2011.
- Økologi dækker i 2011 ca. 178.000 ha eller 7 pct. af det samlede danske landbrugsareal.
- De enkelte økologiske bedrifter bliver større og større. Det gennemsnitlige areal pr. økologisk bedrift er i 2011 68,4 ha.

Kilder: NaturErhvervstyrelsen (juni 2012), Danmarks Statistik (november 2010, april 2011, november 2011 og maj 2012), Økologisk Landsforening (juli 2011).

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Slotsholmsgade 12
1216 København K
Tlf. 33 92 33 01
fvm@fvm.dk
www.fvm.dk

ISBN: 978-87-7120-320-2
Design: Clienti · Juni 2012
Foto: Colourbox, Claus Haagensen,
Hanne Loop, Brian Berg/Kbh madhus,
Karin Møller-Olsen